

Konkurs Języka Polskiego dla gimnazjalistów województwa zachodniopomorskiego w roku szkolnym 2018/2019 – schemat punktowania

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu.

Nr zad.	Uczeń	Kategoria celu	Poprawna odpowiedź	Punktacja						
1	Określa rolę środka i wypisuje przykłady	B	Np.: uzyskanie rytmizacji, wzmocnienie i podkreślenie treści, zwiększenie ekspresji; przykłady: <i>to...to...; nie ma... nie ma...; przejeżdżał... przejeżdżała..., przejeżdżało...; za to, za to</i>	2 pkty za podanie przykładów i określenie roli; 1 pkt za określenie roli bez podania przykładów; 1 pkt za podanie samych przykładów, bez określenia roli.						
2	Wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny	B	Np.: jest obserwatorem sytuacji, przedstawia ją czytelnikom, relacjonuje, sam nie bierze udziału w wydarzeniach, jednocześnie pokazuje, że współczuje dziewczynce, formułuje subiektywną refleksję nt. winy i kary.	1 pkt						
3	Rozpoznaje gatunek utworu i umie podać jego cechy	B	c) ballada, np.: utwór epicko-liryczny (synkretyzm), fabuła przedstawia tajemnicze wydarzenia, nastrój grozy, pojawiają się duchy, liryczne opisy przyrody i uczuć, prosty język, możliwa stylizacja dialektalna (na język mieszkańców wsi), bohater z ludu, różne stanowiska (jak w balladach A. Mickiewicza), elementy ludowej moralności.	2 pkt za właściwą odpowiedź oraz uzasadnienie; 1 pkt za odpowiedź bez uzasadnienia; 0 pktów za samo uzasadnienie bez wskazania właściwej odpowiedzi.						
4	Określa rodzaj liryki	B	a) pośrednia, opisowa, sytuacyjna	1pkt						
5	Charakteryzuje bohaterów na podstawie cytatów oraz	B	<table><tr><th>bohater</th><th>cytat</th><th>krótka charakterystyka</th></tr><tr><td>Niemcy, SS-mani</td><td><i>grubi Niemcy w grubym tanku; SS-mani go wiedli na męki, postawili ich oboje pod</i></td><td>Np.: jest ich wielu, są liczniejsi niż ich ofiary, bezduszni, tylko wykonują rozkazy, grubi, odkarmieni – nie tak jak głodzeni ludzie,</td></tr></table>	bohater	cytat	krótka charakterystyka	Niemcy, SS-mani	<i>grubi Niemcy w grubym tanku; SS-mani go wiedli na męki, postawili ich oboje pod</i>	Np.: jest ich wielu, są liczniejsi niż ich ofiary, bezduszni, tylko wykonują rozkazy, grubi, odkarmieni – nie tak jak głodzeni ludzie,	2 pkty za wypełnienie całej tabeli; 1 pkt za scharakteryzowanie 2 bohaterów; 0 pktów za
bohater	cytat	krótka charakterystyka								
Niemcy, SS-mani	<i>grubi Niemcy w grubym tanku; SS-mani go wiedli na męki, postawili ich oboje pod</i>	Np.: jest ich wielu, są liczniejsi niż ich ofiary, bezduszni, tylko wykonują rozkazy, grubi, odkarmieni – nie tak jak głodzeni ludzie,								

	kontekstu utworu		<table><tr><td></td><td><i>miedzą, potem wzięli karabiny do ręki</i></td><td>różnią się wyglądem od swych ofiar</td></tr><tr><td>Pan Jezus</td><td><i>Bolejący; wiedli go na męki; Sie Juden, za koronę cierniową, za te włosy rude, za to, żeście nadzy</i></td><td>Np.: cierpiący jest Żydem, tak jak dziewczynka, gdyby teraz przyszedł na ziemię, też by go pewnie zabito, zginąłby ponownie za swe pochodzenie, za niewinność, musi zostać zabity, by zło mogło zawładnąć światem, by okrutni mogli eliminować dobrych, niewinnych, opuszczonych.</td></tr><tr><td>Ryfka</td><td><i>naga, ruda, trzynastoletnie dziecko; Roześmiała się, zakręciła się, znikła; Wzięła, ugryzła, zaświeciła zębami</i></td><td>Np.: samotna, bez rodziców, oni zostali zamordowani w czasie wojny: bombardowanie, gruzy, Majdanek – obóz koncentracyjny; głodna, biega, niczym oszalała, nikt jej nie pomoże, mogą tylko zagłuszyć swoje sumienie, dając pieniądze lub bułkę.</td></tr></table>		<i>miedzą, potem wzięli karabiny do ręki</i>	różnią się wyglądem od swych ofiar	Pan Jezus	<i>Bolejący; wiedli go na męki; Sie Juden, za koronę cierniową, za te włosy rude, za to, żeście nadzy</i>	Np.: cierpiący jest Żydem, tak jak dziewczynka, gdyby teraz przyszedł na ziemię, też by go pewnie zabito, zginąłby ponownie za swe pochodzenie, za niewinność, musi zostać zabity, by zło mogło zawładnąć światem, by okrutni mogli eliminować dobrych, niewinnych, opuszczonych.	Ryfka	<i>naga, ruda, trzynastoletnie dziecko; Roześmiała się, zakręciła się, znikła; Wzięła, ugryzła, zaświeciła zębami</i>	Np.: samotna, bez rodziców, oni zostali zamordowani w czasie wojny: bombardowanie, gruzy, Majdanek – obóz koncentracyjny; głodna, biega, niczym oszalała, nikt jej nie pomoże, mogą tylko zagłuszyć swoje sumienie, dając pieniądze lub bułkę.	scharakteryzowanie tylko 1 bohatera.
	<i>miedzą, potem wzięli karabiny do ręki</i>	różnią się wyglądem od swych ofiar											
Pan Jezus	<i>Bolejący; wiedli go na męki; Sie Juden, za koronę cierniową, za te włosy rude, za to, żeście nadzy</i>	Np.: cierpiący jest Żydem, tak jak dziewczynka, gdyby teraz przyszedł na ziemię, też by go pewnie zabito, zginąłby ponownie za swe pochodzenie, za niewinność, musi zostać zabity, by zło mogło zawładnąć światem, by okrutni mogli eliminować dobrych, niewinnych, opuszczonych.											
Ryfka	<i>naga, ruda, trzynastoletnie dziecko; Roześmiała się, zakręciła się, znikła; Wzięła, ugryzła, zaświeciła zębami</i>	Np.: samotna, bez rodziców, oni zostali zamordowani w czasie wojny: bombardowanie, gruzy, Majdanek – obóz koncentracyjny; głodna, biega, niczym oszalała, nikt jej nie pomoże, mogą tylko zagłuszyć swoje sumienie, dając pieniądze lub bułkę.											
6	Wyjaśnia funkcję imion w tekście	B	Np.: uniwersalizacja postaw, uogólnienie, nie chodzi o napiętnowanie kogokolwiek, są to zwykli ludzie z okolicy, mieszkańcy, typowość, powtarzalność zachowania. Tych znanych z imienia traktujemy inaczej – współczujemy, identyfikujemy się z nimi.	1 pkt									
7	Ocenia intencję autora	D	Np.: po stronie dziewczynki; <u>uwzględnić też odpowiedź:</u> po stronie Jezusa i Ryfki, bo cierpią niezasłużenie, nie mają dokąd uciec, nikt nie stanie w ich obronie; widać to np. po zdaniach wtrąconych, nawiasowych; dziewczynka ma imię – jak Pan Jezus – przez co jest spersonalizowana, ma cechy osobowe, można jej współczuć, utożsamiać się z nią i innymi cierpiącymi ludźmi, którzy nie są już anonimowi.	1pkt									
8	Wyjaśnia funkcję cudzysłowu	B	Np.: wprowadza cytaty z innego tekstu, głosy innych osób – wypowiedzi bohaterów tekstu: Ryfki, mijających ją ludzi, opowieść wariata z opowiadania I. Fink.	1 pkt									
9	Wyjaśnia problem winy bohaterów	B	<u>Winni są Niemcy</u> , bo mordują niewinnych ludzi, są oprawcami i okupantami w tej wojnie; winny czuje się jednak też sam ojciec dziewczynek – <u>tytułowy wariat</u> – nie mógł ich uratować, schował się, bo instynktownie chciał przeżyć, czuje się winny, że nie zginął z nimi; „wina” (<u>niezawinioną</u>) <u>dziewczynek</u> – córek wariata – jest ich żydowskie pochodzenie.	3 pkty za pełne wyjaśnienie; 2 pkt za wyjaśnienie winy dwójki bohaterów, 1 pkt za wyjaśnienie winy jednego bohatera.									
10	Wyjaśnia znaczenie	B	korona cierniowa – odnosi się do cierpienia i męki Jezusa; korona – dla króla żydowskiego, ciernie – niewyobrażalny ból, poddanie Jezusa torturom i publicznemu upokorzeniu, atrybut Jezusa.	1 pkt									

	wyrażenia			
11	Wyjaśnia cel zapożyczeń	D	Np.: autentyzm realiów, groza II wojny światowej, określenia wroga – okupanta.	1 pkt
12	Nazywa części mowy	B	Świadectwo – rzeczownik przyniosła – czasownik od góry – wyrażenie przyimkowe do dołu – wyrażenie przyimkowe same – zaimek celujące – imiesłów przymiotnikowy czynny (forma czasownika)	2 pkty za nazwanie wszystkich części mowy; 1 pkt za nazwanie 4 części mowy; 0 pktów za określenie od 1 do 3 części mowy.
13	Rekonstruuje tok rozumowania autora	B	Np.: była dobra, miała dobre serce, łagodna, nie wstydziła się ojca, gdy inni wyśmiewali jego zajęcie – pracę śmieciarza; chociaż głodowali, nigdy nie narzekała, zajmowała się młodszym rodzeństwem; nie wydała ojca, gdy z rodzeństwem trafiła na wywózkę.	1pkt
14	Nazywa części składowe zdania złożonego	B	4 części; 1 – zdanie główne, 1+2 zdania podrzędnie złożone przydawkowe; 1+3 zdania podrzędnie złożone okolicznikowe przyczyny; 3+4 zdania współrzędnie złożone łączne, połączone spójnikiem łącznym „i”.	4 pkty za właściwe ponumerowanie i nazwanie wszystkich zdań składowych; po 1 pkcie za nazwanie każdej relacji między zdaniami 1+2, 1+3, 3+4 łączących zdania składowe; 1 pkt jedy ie za policzenie zdań składowych.
15	Określa funkcje wielokropka	B	Np.: oznacza niedopowiedzenia, bohater urywa swoje opowiadanie, jest pod wpływem emocji, mówi spontanicznie, opowiada o swoim życiu, wybranych wydarzeniach, jakby zwierzał się komuś.	1 pkt
16	Rozpoznaje styl tekstu	B	c) styl potoczny – np.: język używany na co dzień, zwyczajny, zbliżony do mówionego, słownictwo nacechowane emocjonalnie, proste, bez profesjonalizmów czy nagromadzonych środków artystycznych, zróżnicowana składnia: wykrzyknienia, pytania, niedokończone zdania, równoważniki zdań.	2 pkty za wybór właściwej odpowiedzi i uzasadnienie; 1 pkt za wybór odpowiedzi bez uzasadnienia; 0 pkt za niewłaściwą odpowiedź lub jedynie samo uzasadnienie, bez

				dobrej odpowiedzi.															
17	Dzieli wyrazy na sylaby i głoski	B	<table><tr><td></td><td>liczba sylab</td><td>liczba głosek</td></tr><tr><td>zaświadczenie</td><td>Za-świad-cze-nie (4)</td><td>z-a-ś-w'-a-d-cz-e-n'-e (10)</td></tr><tr><td>pięćdziesiąt</td><td>Pięć-dzie-siąt (3)</td><td>P'-ę-ć-dz'-e-s'-ą-t (8)</td></tr><tr><td>anieleli</td><td>a-nie-le-li (4)</td><td>a-n'-e-l-e-l-i (7)</td></tr><tr><td>Galilei</td><td>Ga-li-le-i (4)</td><td>g-a-l-i-l-e-i (7)</td></tr></table>		liczba sylab	liczba głosek	zaświadczenie	Za-świad-cze-nie (4)	z-a-ś-w'-a-d-cz-e-n'-e (10)	pięćdziesiąt	Pięć-dzie-siąt (3)	P'-ę-ć-dz'-e-s'-ą-t (8)	anieleli	a-nie-le-li (4)	a-n'-e-l-e-l-i (7)	Galilei	Ga-li-le-i (4)	g-a-l-i-l-e-i (7)	3 pkty za określenie wszystkich wyrazów; 2 pkt za właściwe informacje w trzech wyrazach; 1 pkt za właściwe odpowiedzi do dwóch wyrazów.
	liczba sylab	liczba głosek																	
zaświadczenie	Za-świad-cze-nie (4)	z-a-ś-w'-a-d-cz-e-n'-e (10)																	
pięćdziesiąt	Pięć-dzie-siąt (3)	P'-ę-ć-dz'-e-s'-ą-t (8)																	
anieleli	a-nie-le-li (4)	a-n'-e-l-e-l-i (7)																	
Galilei	Ga-li-le-i (4)	g-a-l-i-l-e-i (7)																	
18	Określa kategorię znaczeniową wyrazu i tworzy inne z tym samym formantem	C	śmieciarz – nazwa zawodu, wykonawcy czynności, osoba trudniąca się wywozem śmieci. –arz, np.: kolejarz, drukarz, murarz, kucharz, tokarz, dekarz, marynarz.	2 pkty za kategorię znaczeniową i inne przykłady z formantem; 1 pkt za nazwę kategorii; 0 pkt za niewłaściwą nazwę kategorii lub podanie jedynie przykładów.															
19	Dobiera synonimy i wyrazy przeciwstawne	C	<table><tr><td></td><td>synonim</td><td>wyraz przeciwstawny</td></tr><tr><td>głodny</td><td>wygłodniały, wygłodzony, złakniony, zgłodniały, spragniony</td><td>syty, nakarmiony</td></tr><tr><td>brzydki</td><td>szpetny, nieatrakcyjny, szkaradny, odpychający, paskudny, ohydny, odrażający</td><td>ładny, piękny, przystojny</td></tr><tr><td>wariat</td><td>nienormalny, psychiczny; mocno nacechowane emocjonalnie – kretyn, psychol, szajbus, świr, debil, idiota, przygłup, głupek, świrus, głupeł, imbecyl</td><td>normalny, zdrowy psychicznie, przy zdrowych zmysłach</td></tr></table>		synonim	wyraz przeciwstawny	głodny	wygłodniały, wygłodzony, złakniony, zgłodniały, spragniony	syty, nakarmiony	brzydki	szpetny, nieatrakcyjny, szkaradny, odpychający, paskudny, ohydny, odrażający	ładny, piękny, przystojny	wariat	nienormalny, psychiczny; mocno nacechowane emocjonalnie – kretyn, psychol, szajbus, świr, debil, idiota, przygłup, głupek, świrus, głupeł, imbecyl	normalny, zdrowy psychicznie, przy zdrowych zmysłach	3 pkty za wszystkie określenia; 2 pkty za podanie synonimów i wyrazów przeciwstawnych wobec dwóch wyrazów; 1 pkt za podanie synonimów i wyrazów przeciwstawnych wobec jednego wyrazu..			
	synonim	wyraz przeciwstawny																	
głodny	wygłodniały, wygłodzony, złakniony, zgłodniały, spragniony	syty, nakarmiony																	
brzydki	szpetny, nieatrakcyjny, szkaradny, odpychający, paskudny, ohydny, odrażający	ładny, piękny, przystojny																	
wariat	nienormalny, psychiczny; mocno nacechowane emocjonalnie – kretyn, psychol, szajbus, świr, debil, idiota, przygłup, głupek, świrus, głupeł, imbecyl	normalny, zdrowy psychicznie, przy zdrowych zmysłach																	

20	Wskazuje wyraz podstawowy i formant oraz określa kategorię znaczeniową	C	<table><tr><th>wyraz podstawowy</th><th>wyraz pochodny</th><th>formant</th><th>kategoria znaczeniowa wyrazu pochodnego</th></tr><tr><td>miasto</td><td>miasteczko</td><td>-eczko</td><td>zdrobnienie, nazwa miejsca</td></tr><tr><td>miotła</td><td>zamiatać</td><td>za- / -ać</td><td>nazwa czynności, czasownik w bezokoliczniku</td></tr><tr><td>tłuste</td><td>tłusciutkie</td><td>-utkie</td><td>zdrobnienie, określenie cechy istoty młodej, niedorosłej, nacechowanie emocjonalne</td></tr></table>	wyraz podstawowy	wyraz pochodny	formant	kategoria znaczeniowa wyrazu pochodnego	miasto	miasteczko	-eczko	zdrobnienie, nazwa miejsca	miotła	zamiatać	za- / -ać	nazwa czynności, czasownik w bezokoliczniku	tłuste	tłusciutkie	-utkie	zdrobnienie, określenie cechy istoty młodej, niedorosłej, nacechowanie emocjonalne	3 pkty za określenia wobec wszystkich wyrazów; 2 pkt za pełne określenia wobec dwóch wyrazów; 1 pkt za pełne określenia do jednego wyrazu.
wyraz podstawowy	wyraz pochodny	formant	kategoria znaczeniowa wyrazu pochodnego																	
miasto	miasteczko	-eczko	zdrobnienie, nazwa miejsca																	
miotła	zamiatać	za- / -ać	nazwa czynności, czasownik w bezokoliczniku																	
tłuste	tłusciutkie	-utkie	zdrobnienie, określenie cechy istoty młodej, niedorosłej, nacechowanie emocjonalne																	
21	Nazywa i wyjaśnia typy związków frazeologicznych	B	<table><tr><td></td><td>rodzaj związku</td><td>znaczenie</td></tr><tr><td>mieć kogoś za wariata</td><td>zwrot</td><td>oceniać, że ktoś jest niespełna rozumu, nienormalny.</td></tr><tr><td>głowa jest zdrowa</td><td>fraza</td><td>być zdrowym na umyśle, normalnym.</td></tr></table>		rodzaj związku	znaczenie	mieć kogoś za wariata	zwrot	oceniać, że ktoś jest niespełna rozumu, nienormalny.	głowa jest zdrowa	fraza	być zdrowym na umyśle, normalnym.	2 pkty za nazwanie i określenie wszystkich związków; 1 pkt za wyjaśnienie i określenie jednego związku.							
	rodzaj związku	znaczenie																		
mieć kogoś za wariata	zwrot	oceniać, że ktoś jest niespełna rozumu, nienormalny.																		
głowa jest zdrowa	fraza	być zdrowym na umyśle, normalnym.																		

30p – 75%; 32p – 80%; 34p – 85%; 36p – 90%; 38p – 95%; 40p – 100%